

Pestprotocol

CBS De Stelberg

Inhoudsopgave

1. Inleiding: Waarom een pestprotocol?
2. Plagen en pesten, wat is daar het verschil tussen?
 - Begripsbepalingen plagen en pesten
 - Voorbeelden van specifiek pestgedrag
 - > Verbaal
 - > Fysiek
 - > Intimidatie
 - > Isolatie
 - > Digitaal pesten
 - Betrokkenen
3. Maatregelen en procedure
 - Preventieve maatregelen
 - Repressieve maatregelen (procedure)
 - Hulp aan de betrokken partijen: de vijfsporenaanpak
4. Adviezen aan ouders
5. Samengevat stappenplan
6. Relevante telefoonnummers en internetsites

1. Waarom een pestprotocol

Het bieden van een veilig pedagogisch klimaat voor alle leerlingen is één van de belangrijkste uitgangspunten van basisschool De Stelberg en staat dan ook beschreven in onze missie. In een klimaat waar pesten gedoogd wordt, wordt de veiligheid van kinderen ernstig aangetast en zullen zij zich niet optimaal kunnen ontwikkelen. Wij zien pesten daarom als een ernstige bedreiging en willen daarom pestgedrag herkennen, erkennen en gestructureerd actie ondernemen als het zich voordoet.

De school heeft vanuit de Kwaliteitsgroep Gedrag een pestcoördinator aangesteld, die ontwikkelingen en situaties m.b.t. pesten in de school kan terugkoppelen naar en bespreken in de kwaliteitsgroep. Hierdoor houdt dit belangrijke aspect van ons veilige schoolklimaat structureel de aandacht. De pestcoördinator kan tevens, indien nodig, een adviserende rol spelen bij het bepaalde incidenten.

Uitgangspunten van ons pestprotocol;

- Als pesten plaatsvindt, ervaren we dat als een probleem voor de hele school, d.w.z. voor de gepeste kinderen, de pesters, de zwijgende middengroep, maar ook de leerkrachten en de ouders
- De school heeft de verplichting om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken, door het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat, waarbinnen pesten als ongewenst gedrag wordt gezien en absoluut niet wordt geaccepteerd
- Leerkrachten moeten alert zijn op pestgedrag in algemene zin en als er sprake is van pesten, moet er actie worden ondernomen tegen dit gedrag.
- Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch aanhoudt, moet de procedure zoals omschreven in dit pestprotocol worden gevolgd
- Dit pestprotocol wordt door het hele team van De Stelberg onderschreven en ter inzage aangeboden aan de diverse betrokkenen.

2. Plagen en pesten, wat is daartussen het verschil

Begripsbepalingen

We spreken over plagen als kinderen min of meer aan elkaar gewaagd zijn en het vertoonde gedrag een uitnodigend karakter heeft om iets terug te doen binnen een onschuldige sfeer. Het gaat dan eigenlijk om een spelletje, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Er is tevens sprake van een pedagogische waarde: door elkaar eens goed uit te dagen, leren kinderen elkaars grenzen kennen en omgaan met conflicten. Een vaardigheid die van groot belang is gedurende je hele leven.

Het specifieke van pesten zit in het bedreigende en vooral systematische karakter. We spreken van pestgedrag als het regelmatig gebeurt en met een negatieve intentie. De veiligheid van de omgeving van een kind wordt hierdoor aangetast.

Kortom, plagen gebeurt op basis van gelijkwaardigheid en is incidenteel. Pesten gebeurt vanuit overheersing, is systematisch en dwingt leerlingen in een bepaalde rol. Het belemmert zowel de pester als de gepeste leerling in zijn gezonde ontwikkeling.

Voorbeelden van specifiek pestgedrag

Verbaal;

- Schelden
- Dreigen
- Belachelijk maken, uitlachen bv om uiterlijke kenmerken of bij een fout antwoord in de klas
- Vernederen (“Haal jij alleen maar de ballen, want jij kan toch niet voetballen”)
- Bijnamen geven op grond van persoonlijke kenmerken.

Fysiek;

- Trekken, duwen, vasthouden
- Schoppen, slaan, laten struikelen
- Krabben, bijten, haren trekken, spugen

Intimidatie;

- Een kind continu achterna lopen of een kind opwachten
- Iemand de doorgang versperren of klem zetten
- Dwingen om bezittingen af te geven
- Een kind dwingen om bepaalde dingen te doen, bv geld of snoep meenemen.

Isolatie;

- Een kind buitensluiten, niet mee laten doen
- Briefjes schrijven om een kind te isoleren of samen te spannen tegen een bepaald kind
- Zorgen dat het kind niet wordt uitgenodigd voor feestjes en andere leuke dingen

Afpakken of vernielen van bezittingen;

- Afpakken van schoolspullen, kleding of persoonlijke eigendommen.
- Beschadigen of kapot maken van kleding of spullen, bijv. boeken bekladden, schoppen tegen een schooltas, fiets vernielen, etc.

Digitaal pesten;

- Kinderen pesten elkaar via sociale media, zoals What's app, Snapchat, Facebook enz.
- Met name ook in groepsapps worden regelmatig kwetsende of bedreigende dingen gezegd.
- Ook worden er soms met de telefoons foto's en filmpjes gemaakt die vervolgens worden verspreid, tegen de zin van het kind in. Veel kinderen praten hier niet over en ouders/leerkrachten hebben vaak onvoldoende zicht op dat wat er via de social media plaatsvindt.

De betrokkenen;

- **Het gepeste kind;**

Sommige kinderen hebben een grotere kans om gepest te worden dan anderen. Dat kan komen door uiterlijke kenmerken, maar het heeft ook vaak te maken met vertoond gedrag en de wijze waarop gevoelens worden beleefd en de manier waarop dat geuit wordt.

Veel kinderen die worden gepest hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen pestkoppen en stralen dat ook uit. Vaak zijn ze onzeker in een groep en durven ze weinig of niets te zeggen, omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het pesten, waardoor het kind in een vicieuze cirkel terecht komt, waar het zonder hulp niet uit komt. Gepeste kinderen voelen zich vaak eenzaam en hebben in hun omgeving soms weinig vrienden om op terug te vallen.

- **De pesters;**

Kinderen die pesten zijn vaak fysiek en/of verbaal de sterksten uit de groep. Pesters lijken op het eerste gezicht vaak populair te zijn in een klas, maar ze dwingen hun populariteit in de groep af op een negatieve manier. Bij doorvragen blijken kinderen ook vaak juist bang te zijn voor de pester.

Ze overtreden bewust regels en hebben vaak vaardigheden ontwikkeld om met hun daden weg te komen. Het profiel van de pester is sterk zelfbevestigend, hij zet zichzelf neer als iemand met lef, die dat de andere kinderen bij herhaling graag laat merken.

Achter dit stoere gedrag gaat vaak juist een onzeker kind schuil. Hij ontleent zijn gevoel van eigenwaarde aan de macht die hij over andere kinderen kan verkrijgen door te pesten. Het komt ook nog al eens voor dat een pestkop een kind is dat in een andere situatie zelf slachtoffer is of is geweest. Om te voorkomen weer het mikpunt van pesten te worden, kan een kind zich in een andere omgeving vervolgens als pester gaan opstellen.

Pesters trekken andere kinderen graag mee in hun pestgedrag. Ze hebben ook feilloos in de gaten welke kinderen gemakkelijk aan te pakken zijn. De zwijgende meerderheid en potentiële meelopers staan voor de keuze: je bent vóór of je bent tegen me. Hier gaat een grote dreiging van uit. Alles is immers beter dan zelf gepest te worden.

Ook pesters hebben op termijn last van hun pestgedrag. Door hun beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite om echte vrienden te maken en vriendschappen te behouden.

- **De meelopers en de zwijgende middengroep;**

Veel kinderen zijn niet direct betrokken bij het pesten. Sommige kinderen blijven bewust op afstand. Er zijn ook kinderen die niet zo merken dat er gepest wordt. Andere kinderen doen (incidenteel) mee. Dit zijn de zogenaamde “meelopers”. De reden om mee te doen is soms de angst om zelf het slachtoffer te worden. Maar het kan ook zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en denken daardoor op de populariteit van de pester mee te liften. De stap om mee te pesten in de grote groep is kleiner omdat de individuele verantwoordelijkheid en betrokkenheid minder zijn.

3. Maatregelen en procedure

Preventieve maatregelen;

- Op de Stelberg beginnen we ieder schooljaar met de Gouden weken
De leerkracht besteedt middels allerlei activiteiten veel aandacht aan het groepsvormingsproces. Die eerste weken zijn cruciaal voor het ontstaan van een positieve sfeer en veilig klimaat, waarin pesten minder kans krijgt
- In de Gouden weken stelt de leerkracht in overleg met de kinderen regels op. Pesten wordt hierin altijd benoemd. Door de regels samen met de kinderen op te stellen, voelen ze zich als groep verantwoordelijk voor het handhaven ervan.
- In de hogere groepen worden ook afspraken gemaakt over het omgaan met de sociale media (o.a. lesmateriaal What'sAppy), o.a. om pesten hiermee te voorkomen
- De leerkracht zet zich in voor een veilig klimaat door;
 - pesten regelmatig te bespreken in de groep en in te gaan op gebeurtenissen in de klas
 - kinderen te stimuleren pesten altijd te melden
 - actie te ondernemen als pesten zich voordoet
 - zelf het goede voorbeeld te geven
- In de klas worden sociale vaardigheidslessen gegeven mbv de methode “Kinderen en hun sociale talenten” en aanvullend lesmateriaal uit de orthotheek en internet
- In de hele school maken we gebruik van de stappenplannen van “Stevig staan – Grenzen- Coachen, waardoor we een voor alle kinderen duidelijke en zelfde taal spreken
- Het CJG biedt voorlichting aan rondom sociale media voor ouders en kinderen
- De pleinwacht wordt op de hoogte gesteld van eventuele pestincidenten en gemaakte afspraken. Hiermee kan er ook in de vrije situatie op het plein, snel worden gesignaleerd en gehandeld.

Repressieve maatregelen (procedure)

In de afgelopen jaren hebben wij ervaren dat ieder pestincident op zichzelf staat, omdat er sprake is van verschillende persoonlijkheden en omstandigheden, thuissituaties, etc. We kiezen daarom voor een algemeen pestprotocol, waarvoor voor iedere specifieke situatie een aanpak op-maat wordt gekozen.

Het pestgedrag kan worden opgemerkt/gemeld door verschillende personen;

- het gepeste kind
 - een medeleerling
 - een ouder
 - een leerkracht
-
- Indien er sprake is van incidenteel pestgedrag wordt dat met de betrokken kinderen besproken door de leerkracht van het kind. Dit kan in individuele gesprekken of in een groepsgesprek plaatsvinden (situatie-afhankelijk). De leerkracht blijft hierna alert.
De leerkracht registreert het incident in het leerlingdossier van de gepeste en de pester.
De leerkracht brengt, afhankelijk van de ernst van het incident, de ouders van de betrokkenen (slachtoffer en pester) op de hoogte.
Het incident en evt gemaakte afspraken worden genoteerd in het leerlingdossier van slachtoffer en pester(s).
 - Indien er sprake is van herhaald pestgedrag, dan wordt het volgende stappenplan in werking gezet;
 - de leerkracht bespreekt de situatie met de desbetreffende intern begeleider en/of met een directielid
 - hierna volgt z.s.m. een oriënterend gesprek met de pester en het gepeste kind (aparte gesprekken) om een beeld te kunnen vormen van de situatie.
 - vervolgens wordt samen met de leerkracht gekeken wie er verdere acties onderneemt, op welke termijn en met welke personen
 - de leerkracht informeert de betrokken ouders van het gepeste kind en de pester (in overleg met betrokken MT-lid).
 - In overleg met de ouders wordt een stappenplan gemaakt m.b.t. passende maatregelen

- de leerkracht meldt de situatie en de gemaakte afspraken aan de betrokken collega's van de afdeling en aan de pleinwacht, zodat iedereen op de hoogte is en de afspraken kent.
- voor de sancties die nodig zijn tegen de pester, verwijzen wij naar het "Protocol Gedrag" van De Stelberg. Hierin staat de te volgen procedure bij ongewenst gedrag gedetailleerd beschreven. Herhaald pestgedrag kan uiteindelijk leiden tot schorsing van de desbetreffende leerling.

Hulp aan de betrokken partijen: de vijfsporenaanpak

Formulieren en procedures leiden op zichzelf niet tot het verdwijnen van ongewenst gedrag. Hieronder geven we concrete invullingen en handreikingen voor het pedagogisch handelen. De school moet open staan om naar de problemen van de leerlingen te luisteren. Er moet leerlingen (maar ook ouders) de mogelijkheid worden geboden om pestgedrag te melden. Dit kan pestgedrag zijn dat de leerling zelf treft of pestgedrag dat leerlingen naar anderen signaleren. De mogelijkheid moet bestaan dit zowel openlijk als anoniem te doen en zowel bij de eigen leerkracht als bij een andere leerkracht. De leerkracht heeft een zeer belangrijke rol en het is verstandig om de gepeste leerling in de keuzes die gemaakt worden te betrekken. De leerkracht zal helder en duidelijk moeten maken dat het ongewenste gedrag niet geaccepteerd wordt. De leerkracht biedt in eerste instantie de gepeste leerling bescherming, spreekt met de pester en zijn ouders en spreekt ook met de zwijgende middengroep en de meelopers. De leerkracht zelf dient ook steun te krijgen. Er wordt dus hulp geboden aan vijf betrokken groepen, de zogenaamde vijfsporenaanpak.

Hulp aan het gepeste kind

Het allerbelangrijkste voor het gepeste kind is dat hij zijn verhaal kwijt kan en dat hij merkt dat zijn verhaal serieus genomen wordt. De begeleiding van het gepeste kind is van groot belang. Het kind kan zich eenzaam en slachtoffer voelen en heeft recht op zorg vanuit de school. De houding van de leerkracht is hierbij zeer belangrijk. Daarnaast kan aangeraden worden een sociale vaardigheidstraining of weerbaarheids-training te volgen. Ook kortdurende begeleiding door de schoolmaatschappelijk werker is een optie. Naast het voorkomen van nieuw pestgedrag moet er ook gekeken worden naar het verwerken van de ervaringen (nazorg). Dit kan gebeuren door regelmatige gesprekken met de leerkracht, intern begeleider, directie of schoolmaatschappelijk werker. Het doel is zowel het signaleren van nieuwe problemen als het verwerken van de eerdere ervaringen. Er wordt vooral gekeken welke hulp er per kind nodig is; het ene kind is vooral gebaat bij gesprekken, de ander werkt liever met een schrijf- of tekenschriftje om e.e.a. te kunnen opschrijven/tekenen en te verwerken. In ernstige gevallen adviseren we psychologische hulpverlening.

Hulp aan de pester

Pesters hebben ook recht op hulp. Zij zijn namelijk niet in staat om op adequate wijze met anderen om te gaan en hebben daarbij hulp nodig. Gesprekken voeren met de pester moeten de oorzaak van het pesten boven water krijgen. Mogelijke onderliggende problematiek zal uiteraard aandacht moeten krijgen en aangepakt moeten worden. Daarnaast moet de pester duidelijk krijgen welke stappen worden ondernomen als hij/zij zich niet houdt aan de gemaakte afspraken (stappenplan “protocol gedrag”). Verdere hulp kan worden geboden in de vorm van een sociale vaardigheidstraining, een cursus in het omgaan met agressie en/of begeleiding van de schoolmaatschappelijk werker.

Hulp aan de zwijgende middengroep en de meelopers, in de vorm van het mobiliseren van deze groep

Belangrijk is de zwijgende middengroep in beweging te krijgen. Groepsgesprekken door de leerkracht zijn hierbij essentieel. Ook zijn er bepaalde SoValessen die aansluiten bij dit thema. Als de middengroep een standpunt inneemt, heeft de pester minder te vertellen binnen de groep. De leerkracht moet niet alleen voor het gepeste kind, maar ook voor deze middengroep een gevoel van veiligheid en vertrouwen geven.

In bepaalde gevallen organiseert de school een groepstraining vanuit externen, gericht op verbeteren en versterken van de groepsdynamiek.

Hulp aan de ouders

Voor de ouders van het gepeste kind is het van belang dat de school het pesten serieus neemt en aanpakt. Met de ouders van het gepeste kind wordt overlegd over de aanpak en de begeleiding van hun kind en de maatregelen die worden genomen tegen het pesten.

De ouders van de pesters moeten ook op de hoogte zijn van wat er met hun kind gebeurt. Zij moeten weten welk gedrag hij vertoont en welk effect dit heeft op anderen. Ook zal er met hen gezocht moeten worden naar mogelijke onderliggende oorzaken van dit gedrag.

De ouders van de zwijgende middengroep en de meelopers moeten zich bij de leerkracht kunnen melden als zij merken dat er een kind gepest wordt. Praten over pesten is fundamenteel iets anders dan klikken. Ouders kunnen hun kind daarin ondersteunen en begeleiden.

Indien nodig kan een ouderbijeenkomst worden belegd door de directie.

Hulp aan de leerkracht

De leerkracht heeft ook hulp nodig om een goede begeleiding te kunnen geven. Vaak zal dit zijn via gesprekken met de Intern Begeleider, collega's of schoolmaatschappelijk werker. Ook in vakartikelen en handleidingen van methodes zijn veel tips en adviezen terug te vinden.

Enkele ideeën voor de begeleiding van de pester: een boek lezen over pesten, een excuusbrief laten schrijven aan het gepeste kind, werkstuk maken over pesten, uitsluiten van bepaalde activiteiten, om pestgedrag minder kans te geven of een rollenspel laten spelen, waarbij de pester de rol van het gepeste kind heeft.

Daarnaast moet de leerkracht geholpen worden om het onderwerp pesten levendig te houden. Dit kan door het aanreiken van relevante artikelen, het jaarlijks doorspreken van dit pestprotocol, het bijwonen van studiemiddagen over pesten, het bekijken van relevant beeldmateriaal, etc.

1. Adviezen aan ouders

Adviezen aan ouders van gepeste kinderen;

- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken. Eventueel kunt u bij de intern begeleider/directie terecht
- Neem de tijd voor uw kind en luister; lees samen een boek en bekijk samen met uw kind websites over pesten
- Als u van uw kind er met niemand over mag praten, probeer uw kind ervan te overtuigen dat praten juist oplossingen kan bieden; maak uw kind duidelijk dat de school het voorzichtig zal aanpakken
- Wees positief tegen uw kind en stimuleer zijn zelfvertrouwen
- Stimuleer uw kind tot het doen van die dingen waarin het goed is en kan uitblinken
- Houd de communicatie open, blijf dus in gesprek met uw kind. Doe dat niet op een negatieve manier, maar geef adviezen om aan het pesten een einde te maken. Een negatieve manier van vragen is bijvoorbeeld; wat is er vandaag weer voor ergs gebeurd?
- Laat uw kind opschrijven of tekenen wat het heeft meegemaakt. Dit kan helpen emoties te uiten en te verwerken
- Laat uw kind deelnemen aan een sociale vaardigheidstraining/weerbaarheidstraining. De intern begeleider weet hiervoor geschikte instanties
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, kunt u contact opnemen met de ouders van de pester en voorzichtig vragen er met hun kind over te praten. Gebruik

daarbij als argument dat elk kind op straat veilig moet kunnen zijn. Niemand zal dat ontkennen

- Wordt uw kind op de sportclub gepest door leeftijd of klasgenoten, vraag dan de leiding aan het pesten aandacht te besteden en met de kinderen te bespreken dat ieder kind op de club veilig moet zijn
- Indien er sprake is van digitaal pesten: probeer in de gaten te houden wat uw kind op zijn computer en mobiel doet.

Adviezen aan ouders van kinderen die pesten;

- Neem het probleem serieus
- Raak niet in paniek. Elk kind kan een pester zijn
- Probeer achter de mogelijke oorzaak van het pesten te komen
- Ga in gesprek met de leerkracht/intern begeleider/directie of schoolmaatschappelijk werk
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet. Besteed aandacht aan uw kind
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport, zodat het kind genoodzaakt wordt om te gaan met anderen en leert samen te werken
- Bekijk websites over pesten, lees er samen boeken over
- Laat uw kind deelnemen aan een sociale vaardigheids- of een weerbaarheidstraining. De intern begeleider weet hiervoor geschikte instanties.
- Indien er sprake is van digitaal pesten: probeer in de gaten te houden wat uw kind op de computer en mobiel doet

6.Relevante telefoonnummers en internetsites

Voor leerlingen is er de kindertelefoon, voor hulp, advies of gewoon een luisterend oor. De kindertelefoon is gratis en het nummer wordt niet op de factuur aangegeven, zodat de leerlingen echt anoniem kunnen bellen: 0800-0432.

De Opvoedtelefoon is er voor een luisterend oor voor ouders, maandag tot en met vrijdag van 9.00 uur tot 17.00 uur: 0900 8212205

www.jeugdinformatie.nl

www.pestweb.nl

www.kindertelefoon.nl

www.moed.nl

pesten.startkabel.nl

www.pestforum.nl

www.schoolveiligheid.nl

Over internetpesten:

www.weetwatjetypt.nl

